

עין משפט
נר מצוה

כא:

וְבֵן עֹזַי אוֹמֵר חַיִּיב אֶדָם וכו'.
ירושלמי דבן עזאי דלא כר"א בן עזריה דדריש (תנינא דף ג.) הקהל את העם האנשים והנשים והטף אנשים באלו ללמוד נשים לשמוע וגרסא דפי' דמלוה לשמוע הנשים כדי שידעו לקיים מלוה ולא משום שידעו שזכות תולה א|:

מטרונה שאלה את ר' אלעזר מפני מה ב| חטא אחת במעשה העגל והן מתין בה ג' מיתות אמר לה אין אשה חכמה אלא בפלך אמר לו הורקנוס בנו בשביל שלא להשיבה דבר אחד מן התורה אצדת ממני ג' מאות כור מעשר בכל שנה ג| א"ל ישרפו ד"ת ולא ימסרו דברי תורה לנשים:

וּפְרִיצָה אשה בקב ותיפלות. פ"ח:
רובה אשה שיהא בעלה חמר ויהא מזוי אלהה בכל שבת לתת לה עונתה ולא יציא לה אלא קב חטים כללד ולא יחא גמל שהולך בדרך רחוקה ואינו נוטל לה עונה אלא אחת לשלשים יום ואע"פ שמציא לה לשכרו ט' קצין חציבה עליה העונה בכל שבת וקב אחד מט' קצין ופרישות ל' יום ורבי פירש בשם רב האי המשרה אשתו ע"י שליש לא יפחות לה מקציים מיטין מן שבת לשבת כדמוכח בגמרא בפרק אע"פ (כתובות דף סד:) ועונתה מזוי לה ואילו המורד על אשתו (שם סג.) מוסיפין על כתובתה ג' דינרים בשבת ושער צינוי הוא ד' סאין בשלע ויוסלע ד' דינרים נמלאת סאה צדינר וג' סאין צג' דינרים שהן י"ח קצין הכי שחכמים עמדו על סוף דעתה שהיא רואה בתפילות ועמו שני קציים מ"ח קציים שיפרוש ממנה דקציים אחד מט' צ"ח קצין: **ה'יב** דמי חסיד שבושה. ירושלמי ראה תינוק מצעצע צנהר אמר לכשאחלץ תפילין אצילנו עד כשהוא חולץ תפילין הוליא זה את נפשו: **ז**ה הנותן דינר לעני להשלים לו מאתים וזו. הא דרבי אבהו ואם דרבי יוחנן ומצריח מוזנות מן האלמנה קרי ירושלמי מכות פרושים ותו גרס' התם חד תלמיד מדר' צון הוו לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף למזוי עמיה חד לתלת שנים מעשר מסכני חד זמן עבדין ציה תלמידיו עין צישא ומלוון ליה אחא צעי מזוי עמיה היך דהוה יליף א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ציה רמז לתלמידיו ואעלוניה לקפילין ומסרוניה חד קרט וזכה עמיה היך דהוה יליף שנינו בפרק בתרא דמסכת פאה (מ"ט) מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן צהן ה"ז לא יעול ובגמרא ^ההוא אמר חמשין דעבדין טעין מן מחלון דלא דעדין: **י'תנז"ב**ם שקדמו ומכרו בנכבים מועטין. וגרסא דוקא לענין מזון הצנות אמרינן מה שמכרו מכרו אצל לענין מזון האשה כיון דמשועבד לה בעל למזונות בחייו הנכסים בחזקתם שאינם יכולין למכור כדאמרר' צפ' הנושא (כתובות קג.) 'תומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדר' אסי א"ר יוחנן 'תומים שקדמו ומכרו צנכסים מועטים וכו' התם לא משתעבדי לה מחיים אי נמי בית זה עאלמו דרה צו בחיי הבעל אצל מוזונות בכל יום צריכה למוזונות ולא דמו מוזונות אשה למדור והוא הדין אם מכרו צנכסים מרובין מה שמכרו מכרו דמטלטלי לא משתעבדי למוזונות ואמרר' צפ' מציאת האשה (שם סט.) צין מכרו צין משכנו אין מוציאין למוזונות והאי דנקט נכסים מועטין אורחא דמילתא נקט דלא מוצין אינש נכסים משום הפסד מוזונות היכא דליכא נכסים מרובים רבי פי' בתוספותיו דר' יוחנן פליג אההיא דמסקינן בפרק צ' דייני גזירות (שם דף קט.) אמר רבי יוחנן בן איילעאי משמיה דחזקיה כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמונ הלכה כמותו וגבי נכסים מועטין תנינא התם (דף קח:) ובפרק מי שמת (צ"ג קלט:) אמר אדמונ וכי בשביל שאני זכר הפסקתי ואמר ר"ג רואה אני את דברי אדמונ לא ידענא מאי דחזקיה לפרש כך א' אליצא דאדמונ טפי מאליצא דרצנן: **אב"י** אמר זה המשיא עצה למכור בנכבים ברשב"ג. רשב"ס פי' ציש נוחלין (צ"ג דף קלז.) משום דגרס לעבור על דברי הנותן וערוס דלהנו מעשיו והרי הוא חוטא ולא לו ומיהו המוכר עצמו דהיינו ראשון לא מיקרי רשע ואף על גב דלכתמילה אסור לעשות כך דלא חמיר איסוריה שהרי השליטו הנותן בגוף ופירות לעשות כרצונו וקשיא לפירוסו בסוף פרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נה:) דאמר אבוי נכסי לך ואחריו לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחרין במקום בעל כלום ומי אמר אבוי הכי והאמר אבוי אחיהו רשע ערוס זה המשיא כו' מי קאמר מינשא ניסת קאמר אלמא דמדמי מוכר עצמו למשיא ומיהו יש לפרש כיון דמשיא נקרא רשע מכלל דלמוכר אסור לעשות לכתמילה אע"ג דלא נקרא רשע כדקתני התם אין לו לראשון אלא ארילת פירות כללד ואי קשיא מדקאמר אבוי זה המשיא ענה וכו' כרשב"ג מכלל דאבוי ס"ל כרשב"ג והכי אמר אבוי נמי בדהיא בפרק מי שהיה נשוי (ג"ו שם) בעל לוקח הוי ואין לאחרין במקום לוקח כלום וביש נוחלין (צ"ג דף קלז.) מפרש טעמא משום דקסבר קנין פירות קניין הגוף דמי ובסוף פרק השולח (גיטין דף מח:) אמר אבוי נקטינן בעל צנכסי אשתו צריך הרשאה אע"ג דפירות ידידה הוי הגוף צריך הרשאה דמשמע דס"ל דלאו קניין הגוף דמי יש לתרץ דוקא גבי אחרין ס"ל לאבוי דקניין הגוף דמי דאפי' ר"ל דאמר לאו קניין הגוף דמי מתרצינן אליציה אחרין שאני ופי' רשב"ס דאחרין משמע גוף ופירות נתן לראשון דהא בדהיא פי' אחרין ירש פלוני ואף הוא פסק שם כרשב"ג וז"ל בעלמא צצירא לן דלאו קניין הגוף דמי כדפסקי' בפרק החולץ (במות דף לו:) הכא אחרין שאני וכן עיקר דלא תקשי להלכתא אהלכתא דפסקינן כר"ל פרק החולץ ובהא דאחרין קיימא לן כרשב"ג דפסקי' להלכתא לקמיה ולא פליג ר"ל ומדאבוי נמי איכא למשמע דהכי קיימא לן כדאמר אבוי אחיהו רשע וכו' ולקמן נמי ההיא אחתא דהוה לה דיקלא צארעא דרב ציצי כו' אול אחיהו אקנייה לבנו קטן כרשב"ג עד אפילו רשב"ג לא קאמר מהתם שמעינן דהלכה כרשב"ג הלכך צענין לפרושי דרשב"ג ס"ל כר"ל דלאו קניין הגוף דמי והכא היינו טעמא דאחרין שאני ולא תקשה להלכתא אהלכתא תימנה לר' אמאי לא קא חשיב נמי ההיא דאלו הן השמרפינן (סנהדרין דף עו:) אמר רב כהנא משום ר"ע אחיו עני ורשע ערוס זה המשהה בתו צוגרת ויש לומר דעני ורשע לא קא חשיב:

היה נוטל פרק שלישי סוטה

לימדה תיפלות ס"ד. וכי תורה תיפלות קרא לה: **כאילו**. שמתוכה היא מציינה ערמומית ועושה דבריה בזהנע: **חכמה**. תורה: **שמעמיד עצמו ערוס עליה**. שפירש מכל עסקים ונעשה עליה עני וחסר כל. ^א(ל"א שמשים עצמו ערוס עליה גרסינ] שמערים שיתקיים חורמו לקצוץ על יד וללמוד מכל אדם: **מאין מחלל**. מן העשוי כאין: **רואה אשה נקצ וטיפלות**. חפיניה ליזון במוזונות מועטין ויהא תיפלותה מזוי לה בתשמיש מט' קצין ופרישות לפרוש מן הטיפלות לפיכך אין טוב שמלמוד תורה: **שמטעים דציוו לדיין**. דמשנקצעו כלל דיינין שערי זכותיו לדציוו של זה קשין לסלקן והרי ערמומו ורשע הוא שעובר על לא תשא שמע שוא (שמות גכ:) **להשלים מאתים וזו**. ומעמדה לא יעול לקט יש לו קרוצים שיטלוס: **נכסים מועטין**. דמנן (צ"ג דף קלט:) מי שמת והניח בנים וצנות צומן שהנכסים מרובין הצנים ירשו והצנות יזונו נכסים מועטין הצנות יזונו והצנים ישאלו על הפתחים: **שקדמו ומכרו**. קודם שצאלו הצנות לבצ"ד והעמידוס בצ"ד לנכסים בחזקת צנות: **המכריע אחריס צאורחוסיו**. רלוא ועשו כמזוי ולכו בדרך. לא נתכוון זה אלא להרלות עצמו כחסיד בעימי הצריות ואין מוכו כצרו אלא שלא ידקדקו אחריו לצדוק בתועבותיו: שקרא

מאתים זוז דתנן ^אבמי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני היה לו מאתים חסר דינר אפילו אלף גותנין לו כאחת הרי זה יטול רבי אסי אמר רבי יוחנן זה המשיא עצה למכור בנכבים מועטין דאמר רבי אסי א"ר יוחנן ^איתומים שקדמו ומכרו בנכבים מועטין מה שמכרו מכרו אבוי אמר ^אזה המשיא עצה למכור בנכבים כרבן שמעון בן גמליאל דתניא נכסי לך ואחרין לפלוני וירד הראשון ומכר ואכל השני מוציא מיד הלוקוחות דברי רבי רשב"ג אומר האין לשני אלא מה ששייר ראשון רב יוסף בר חמא אמר רב ששת זה המכריע אחרים באורחותיו רבי זריקא אמר רב הונא זה המיקל לעצמו ומחמיר לאחרים עולא אמר זה שקרא

פרושים ותו גרס' התם חד תלמיד מדר' צון הוו לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף למזוי עמיה חד לתלת שנים מעשר מסכני חד זמן עבדין ציה תלמידיו עין צישא ומלוון ליה אחא צעי מזוי עמיה היך דהוה יליף א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ציה רמז לתלמידיו ואעלוניה לקפילין ומסרוניה חד קרט וזכה עמיה היך דהוה יליף שנינו בפרק בתרא דמסכת פאה (מ"ט) מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן צהן ה"ז לא יעול ובגמרא ^ההוא אמר חמשין דעבדין טעין מן מחלון דלא דעדין: **י'תנז"ב**ם שקדמו ומכרו בנכבים מועטין. וגרסא דוקא לענין מזון הצנות אמרינן מה שמכרו מכרו אצל לענין מזון האשה כיון דמשועבד לה בעל למזונות בחייו הנכסים בחזקתם שאינם יכולין למכור כדאמרר' צפ' הנושא (כתובות קג.) 'תומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדר' אסי א"ר יוחנן 'תומים שקדמו ומכרו צנכסים מועטים וכו' התם לא משתעבדי לה מחיים אי נמי בית זה עאלמו דרה צו בחיי הבעל אצל מוזונות בכל יום צריכה למוזונות ולא דמו מוזונות אשה למדור והוא הדין אם מכרו צנכסים מרובין מה שמכרו מכרו דמטלטלי לא משתעבדי למוזונות ואמרר' צפ' מציאת האשה (שם סט.) צין מכרו צין משכנו אין מוציאין למוזונות והאי דנקט נכסים מועטין אורחא דמילתא נקט דלא מוצין אינש נכסים משום הפסד מוזונות היכא דליכא נכסים מרובים רבי פי' בתוספותיו דר' יוחנן פליג אההיא דמסקינן בפרק צ' דייני גזירות (שם דף קט.) אמר רבי יוחנן בן איילעאי משמיה דחזקיה כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמונ הלכה כמותו וגבי נכסים מועטין תנינא התם (דף קח:) ובפרק מי שמת (צ"ג קלט:) אמר אדמונ וכי בשביל שאני זכר הפסקתי ואמר ר"ג רואה אני את דברי אדמונ לא ידענא מאי דחזקיה לפרש כך א' אליצא דאדמונ טפי מאליצא דרצנן: **אב"י** אמר זה המשיא עצה למכור בנכבים ברשב"ג. רשב"ס פי' ציש נוחלין (צ"ג דף קלז.) משום דגרס לעבור על דברי הנותן וערוס דלהנו מעשיו והרי הוא חוטא ולא לו ומיהו המוכר עצמו דהיינו ראשון לא מיקרי רשע ואף על גב דלכתמילה אסור לעשות כך דלא חמיר איסוריה שהרי השליטו הנותן בגוף ופירות לעשות כרצונו וקשיא לפירוסו בסוף פרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נה:) דאמר אבוי נכסי לך ואחריו לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחרין במקום בעל כלום ומי אמר אבוי הכי והאמר אבוי אחיהו רשע ערוס זה המשיא כו' מי קאמר מינשא ניסת קאמר אלמא דמדמי מוכר עצמו למשיא ומיהו יש לפרש כיון דמשיא נקרא רשע מכלל דלמוכר אסור לעשות לכתמילה אע"ג דלא נקרא רשע כדקתני התם אין לו לראשון אלא ארילת פירות כללד ואי קשיא מדקאמר אבוי זה המשיא ענה וכו' כרשב"ג מכלל דאבוי ס"ל כרשב"ג והכי אמר אבוי נמי בדהיא בפרק מי שהיה נשוי (ג"ו שם) בעל לוקח הוי ואין לאחרין במקום לוקח כלום וביש נוחלין (צ"ג דף קלז.) מפרש טעמא משום דקסבר קנין פירות קניין הגוף דמי ובסוף פרק השולח (גיטין דף מח:) אמר אבוי נקטינן בעל צנכסי אשתו צריך הרשאה אע"ג דפירות ידידה הוי הגוף צריך הרשאה דמשמע דס"ל דלאו קניין הגוף דמי יש לתרץ דוקא גבי אחרין ס"ל לאבוי דקניין הגוף דמי דאפי' ר"ל דאמר לאו קניין הגוף דמי מתרצינן אליציה אחרין שאני ופי' רשב"ס דאחרין משמע גוף ופירות נתן לראשון דהא בדהיא פי' אחרין ירש פלוני ואף הוא פסק שם כרשב"ג וז"ל בעלמא צצירא לן דלאו קניין הגוף דמי כדפסקי' בפרק החולץ (במות דף לו:) הכא אחרין שאני וכן עיקר דלא תקשי להלכתא אהלכתא דפסקינן כר"ל פרק החולץ ובהא דאחרין קיימא לן כרשב"ג דפסקי' להלכתא לקמיה ולא פליג ר"ל ומדאבוי נמי איכא למשמע דהכי קיימא לן כדאמר אבוי אחיהו רשע וכו' ולקמן נמי ההיא אחתא דהוה לה דיקלא צארעא דרב ציצי כו' אול אחיהו אקנייה לבנו קטן כרשב"ג עד אפילו רשב"ג לא קאמר מהתם שמעינן דהלכה כרשב"ג הלכך צענין לפרושי דרשב"ג ס"ל כר"ל דלאו קניין הגוף דמי והכא היינו טעמא דאחרין שאני ולא תקשה להלכתא אהלכתא תימנה לר' אמאי לא קא חשיב נמי ההיא דאלו הן השמרפינן (סנהדרין דף עו:) אמר רב כהנא משום ר"ע אחיו עני ורשע ערוס זה המשהה בתו צוגרת ויש לומר דעני ורשע לא קא חשיב:

רבי

מסורת הש"ס

א) כחצות סב; ב) צ) נבצר אלפס אחא רבי חנינא וכן אחא בתנחומא פ' משפטים; ג) א) פאה פ"ח מ"ח; ד) כחצות קב; יצמות סו: צ"צ קמ; ט) כחצות נה: צ"צ קלו; קעד: ערסין כג, א) ס"ה; ו) נשיך בנשנה דלעיל כ; ז) ט) נב"א נשיך שס; ח) נדאלתא פ"ח דפאה מ"ו; ט) ו) ר"ל ירושלמי; ז) אליצא דרצנן טפי מאליצא דאדמונ. מהרש"ל,



- אני חבקה שכנתי עקרה ודעת מזונות אמרצא: משילי ח יב 2. ודחבקה מאין תפוצא ואי זה מקום ביקר: איוב כח יב



הנהגות מהר"ב

א) תוס' ד"ה בן עזאי אומר חייב אדם וכו' ולא משום שידעו שזכות תולה. צ"ע בירושלמי דפרקין כהנא ד: ז) בא"ד מפני מה חטא אחת במעשה העגל צ"ע ר"ל חטאת היה שזה צאלפן אחד לסולן והן מחים בסיף ובתנפה וצומות דערוקן: ז) בא"ד אצדת ממני ג' מאות כור מעשר בכל שנה. צ"ע שהאשה חשבה חולאת נמנה מעשריהם שהיה ג' מאות כור בכל שנה להקדוקם בנו של ר"א ועמדה מ"ח שמהלך ר"א פסקה מלידת לו:



מוסף רש"י

בקב ותיפלות עמו. להיות בעלה שמה, מעשרה קבין. להטעמר (כתובות סב.) יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. שגזנות זכות צהן דמתנן (שם קח:) הצנות יזונו והצנים ישאלו על הפתחים. וקדמו קודם שיצאו לבצ"ד ומכרום (שם קג.) מה שמכרו מכרו. דאין מוציאין לזון האשה והצנות מנכסים משועבדים וכו' שם צנכסים מרובין, דאמר בתצוות (סג.) האחים ששעבדו מוציאין לפניהם ואין מוציאין למוזונות (רשב"ס ב"ב קח.) זה המשיא עצה למכור בנכבים. המתעבר על ריב לא לו ומבטל משגתה הטות אמר נכסי לך ואחרין לפלוני וגרצונו לא היה ראשון מוכר לאחרים ערוס אחרין, ערוס דמכל מקום מלית הוא ומה עשה עשו, שהטען לא מיהא בשעת המתנה כרשב"ג דאמר אם קדם ראשון ומכר מה שעשה עשו, כי אין לאחרין אלא מה ששייר ראשון והרי לא שייך לו כלום (שם קעד.)